

Gabriel Janczarski

Brzozówka Korzkiewska

<https://orcid.org/0009-0006-7336-7219>

Przemysław Zubrycki

Sosnowiec

<https://orcid.org/0009-0009-2310-9723>

KILKA SŁÓW O WYPADKACH KORZKIEWSKICH W LUTYM 1863 ROKU

STRESZCZENIE

Przedmiotem badań podjętych przez autorów są wydarzenia, do jakich doszło w lutym 1863 roku w ówczesnej gminie korzkiewskiej powiatu olkuskiego, w związku z wybuchem powstania styczniowego. Autorzy dotarli przede wszystkim do niepublikowanych wcześniej, a przechowywanych w Archiwum Państwowym w Kielcach, akt procesu Józefa Sedlmayera, właściciela dóbr korzkiewskich, który przed sądami w Krakowie i w Królestwie Polskim próbował dochodzić odszkodowania za spłądrowanie dworu korzkiewskiego. Akta procesu pokazują z jednej strony, jak napięte były stosunki pomiędzy włościanami a dziedzicem u progu uwłaszczenia chłopów, zaś z drugiej – obojętność tych ostatnich wobec zrywu niepodległościowego.

SŁOWA KLUCZOWE: DWÓR W KORZKWI, KLUCZ KORZKIEWSKI, KORZKIEW, POWSTANIE STYCZNIOWE, JÓZEF SEDLMAYER, 1863 ROK

A FEW WORDS ABOUT THE KORZKIEW INCIDENTS IN FEBRUARY 1863

SUMMARY

The subject of the research undertaken by the authors is the events that took place in February 1863 in the then Korzkiew municipality, Olkusz district, in connection with the outbreak of the January Uprising. The authors, first of all, reached the previously unpublished, but stored in the State Archive in Kielce, files of the trial of Józef Sedlmayer, the owner of the Korzkiew estate, who attempted to claim compensation for the looting of the Korzkiew manor before courts in Krakow and the Kingdom of

Poland. The trial files reveal, on the one hand, the tense relations between the peasants and the heir at the threshold of peasant enfranchisement, while on the other hand, the indifference of the latter to the independence movement.

KEY WORDS: JANUARY UPRISING, KORZKIEW, KORZKIEW KEY, MANOR HOUSE IN KORZKIEW, JÓZEF SEDLMAYER, 1863

Obóz powstańców w Ojcowie. Źródło: „Illustrierte Zeitung”, 1863, nr 1028 (14 III), s. 172.

WSTĘP

Wybór tematu niniejszego artykułu podyktowany został potrzebą ukazania lokalnego wymiaru wydarzeń powstania styczniowego, które miały miejsce w lutym 1863 roku w gminie Korzkiew, na pograniczu Galicji i Królestwa Polskiego. Wydarzenia te, dotychczas nieobecne w literaturze naukowej, zostały zrekonstruowane na podstawie niepublikowanych akt procesu Józefa Sedlmayera, przechowywanych w Archiwum Państwowym w Kielcach. Analiza tych źródeł pozwala lepiej zrozumieć zarówno lokalne napięcia społeczne na tle uwłaszczenia chłopów, jak i złożoną postawę mieszkańców wobec zrywu niepodległościowego.

Celem badawczym niniejszego opracowania jest przedstawienie genezy, przebiegu i konsekwencji tzw. wypadków korzkiewskich oraz ich szerszego kontekstu historycznego. W dotychczasowej literaturze przedmiotu wypadki korzkiewskie z 1863 roku nie zostały omówione w sposób systematyczny. Artykuł ten wypełnia istniejącą lukę, rekonstruuje wydarzenia na podstawie materiałów archiwalnych i relacji prasowych. W kolejnych częściach pracy zaprezentowano tło społeczne regionu, przebieg zająć w lutym 1863 roku, analizę źródeł sądowych oraz ich szerszy kontekst historyczny. Autorzy korzystają z metody analizy źródeł historycznych, przede wszystkim archiwalnych oraz komparatystyki historycznej. Nie bez znaczenia jest również fakt, że w wydarzeniach korzkiewskich uczestniczyli włościanie będący przodkami i krewnymi autorów niniejszego artykułu. Potomkowie większości uczestników wymienionych w aktach procesu Józefa Sedlmayera żyją do dnia dzisiejszego na terenie gmin Zielonki, Wielka Wieś i Skała.

Źródło: Mapa klucza korzkiewskiego. Wycinek na podstawie Topograficznej Karty Królestwa Polskiego wyd. w r. 1843 z datą 1839 [...] oprac. przez Kwatermistrzostwo Generalne w l. 1822–1831 [...] Biblioteka Kórnicka, sygn. A. III 085. Pozyskano z <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/533840/edition/474741/content> (dostęp 10.05.2025).

KLUCZ KORZKIEWSKI

W dniach 18–20 lutego 2025 roku minęło 162 lata od rzekomego zniszczenia dworu Józefa Sedlmayera¹ w Korzkwi przez miejscowych włościan. Józef Sedlmayer był właścicielem dóbr korzkiewskich w latach 1859–1870. Od strony ojca był niemieckiego pochodzenia (choć rodzina od lat zamieszkiwała w Krakowie, gdzie skoligaciła się z Dembińskimi). Sedlmayer zakupił w 1859 roku Korzkiew z przynależnościami od hrabiów Wodzickich, przede wszystkim ze względów ekonomicznych. Bardzo szybko więc mieszkający w dobrach włościanie zaczęli oskarżać dziedzica o nadmierne obciążenia, które były znacznie mniejsze od tych, jakie nakładano na ich przodków.

¹ Józef Sedlmayer (ok. 1816–1898), syn Józefa i Barbary Dembińskiej, właściciel dóbr korzkiewskich w latach 1859–1870. Był z pochodzenia Niemcem urodzonym w Dreźnie, choć już jego ojciec był obywatelem Krakowa. Pochowany na cmentarzu Rakowickim w Krakowie, w jednym grobie ze spokrewnionym Lucjanem Rydlem. Informacje na podstawie: Józef Sedlmayer (ID: sw.97706) [w:] *Wielka genealogia Minakowskiej* (dalej: Wielcy...). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=P-N&n=sw.97706> (dostęp 10.05.2025, strona wymaga abonamentu), oraz: *Józef Sedlmayer*. Pozyskano z <https://www.zck-krakow.pl/> (dostęp 10.05.2025) (Zniekształcone nazwisko: „Sedlmayer”).

W skład klucza korzkiewskiego wchodziły wsie Biały Kościół², Prądnik Korzkiewski³ (z parafii Biały Kościół), Korzkiew⁴, Przybysławice⁵, Brzozówka⁶, Grębyńce⁷, Januszowice⁸ (z parafii Korzkiew), oraz Maszyce⁹ (z parafii Smardzowice). Według danych zawartych w spisach powinności chłopów klucza korzkiewskiego z 1846 roku¹⁰ w Białym Kościele w 20 domach mieszkało siedemnastu rolników (rodziny: Litewków, Szumnych [Ślęzaków], Kurzydymów [Machników], Żurków, Dziobów, Kowalskich, Krzywdów, Bińczyckich, Grudników, Wojtali i Kwietniów) oraz trzech czynszowników (rodziny: Żeckich [Życkich], Litewków i Bińczyckich). W Prądniku w 22 domach mieszkało dwóch karczmarzy (rodziny: Kasprzków i Litwów), trzynastu młynarzy (rodziny: Tomczyków, Indyków, Przyworskich [Przyworów], Knapików, Machników, Bińczyckich, Kacprów [Herodów], Litewków), oraz ośmiu chałupników (rodziny: Kwintów, Pstrusiów, Janików, Tomczyków, Rogólskich, Jabłońskich, Rumianów i Mazurkiewiczów). W Korzkwi w 24 domach mieszkał jeden kowal (rodzina Grudników), trzech

² Biały Kościół – wieś położona w gminie Wielka Wieś w powiecie krakowskim. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies_Bialy_Kosciol_malopolskie (dostęp 10.05.2025).

³ Prądnik Korzkiewski – wieś położona w gminie Wielka Wieś w powiecie krakowskim. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies_Pradnik_Korzkiewski (dostęp 10.05.2025).

⁴ Korzkiew – wieś położona w gminie w gminie Zielonki w powiecie krakowskim. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies_Korzkiew (dostęp 10.05.2025).

⁵ Przybysławice – wieś położona w gminie Zielonki w powiecie krakowskim. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies_Przybyslawice_zielonki_malopolskie (dostęp 10.05.2025).

⁶ Brzozówka – wieś położona w gminie Zielonki w powiecie krakowskim. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies_Brzoowka_zielonki_malopolskie (dostęp 10.05.2025).

⁷ Grębyńce – wieś położona w gminie Zielonki w powiecie krakowskim. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies_Grebynice (dostęp 10.05.2025).

⁸ Januszowice – wieś położona w gminie Zielonki w powiecie krakowskim. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies_Januszowice_zielonki_malopolskie (dostęp 10.05.2025).

⁹ Maszyce – wieś położona w gminie Skała w powiecie krakowskim. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies_Maszyce (dostęp 10.05.2025).

¹⁰ Archiwum Państwowe w Kielcach (dalej: APKiel.), Rząd Gubernialny Radomski, sygn. 21/1/0/-/3774, Akta dotyczące się powinności włościan Dobra Korzkiew z przyległościami Biały Kościół, Prądnik, Przybysławice, Brzozówka, Grembienie, Januszowice, Maszyce (gmina Korzkiew, okręgu olkuskiego, powiat olkuski).

młynarzy (rodziny: Machników i Dymaczy), czterech karczmarzy (rodziny: Krzywdów, Cieślików, Tomczyków, Windysiów) i szesnastu chałupników (rodziny: Dulińskich, Bińczyckich, Cieślików, Turków, Łudzików, Litewków, Kwintów, Sadtików, Grzybów, Szumnych, Rogólskich, Chojnackich). W Przybysławicach w 23 domach mieszkało dziewięciu rolników (rodziny: Krokoszy, Kwintów, Grzybów, Kwietniów, Krzywdów, Wojtali, Kurowskich, Kiełtyków, Sokarskich), trzynastu chałupników (rodziny: Walczaków, Cyganków, Rażnych, Wojtali, Kopiejków, Żmudów, Wiehców, Krokoszów, Skrzypków [Wrzecionków], Deptów, Kurowskich i Kwietniów) i jeden szynkarz (rodzina Gryglików). W Brzozówce w szesnastu domach mieszkało sześciu gospodarzy (rodziny: Kwietniów, Bińczyckich, Kurzydymów, Krzywdów, Litewków, Krokoszów), jeden kołodziej (rodzina Jurków), oraz dziesięciu rolników (rodziny: Krzywdów, Bińczyckich, Pstrusiów, Ziembów, Kwiatkowskich, Ślifińskich, Kurowskich, Łudzików, Kosów, Kwintów). W Grębunicach w trzynastu domach mieszkało trzynastu rolników (rodziny: Łudzików, Krzywdów, Kulków, Kwintów, Cieślików, Majów, Szostaków, Solarskich, Kurzydymów i Tomczyków). W Januszowicach w 23 domach mieszkało dwóch rolników (rodziny: Deptów i Nawrotów), sześciu chałupników (rodzina: Ibków, Sadtików, Nawrotów, Grzybów, Niesułowskich i Kopiejków), piętnastu czynszowników, z których pięciu było młynarzami (rodziny: Grudników, Krzywdów, Pąchalskich, Krztoni, Dymaczy), czterech szynkarzami (rodziny: Kolarskich, Kwietniów, Kopiejków) i sześciu chałupników (rodziny: Grudników, Kulków, Ziembów, Saporskich, Kolarskich, Chojnickich). Na końcu w Maszycach w szesnastu domach mieszkało jedenastu gospodarzy (rodziny: Żmudów, Kasprzyków, Kwintów, Zbanuchów, Rudowskich, Ibków, Tomczyków, Bilów, Szumnych, Cyrów) i czterech czynszowników (rodziny: Deptów, Pikułów, Rogalskich, Kopiejków). Dodatkowo jeden dom stał pusty, zaś na komornym mieszkała jedna rodzina (Kasprzyków).

Kiedy więc w 1861 roku do gromady korzkiewskiej przybył wraz z dziećmi pan Zaborski, delegat Rządu Cywilnego Radomskiego, oraz wójt gminy Żukowski, by oznajmić miejscowym projektowane zniesienie pańszczyzny za okupem pieniężnym, zebrani przedstawiciele włościan nie tylko nie podpisali podsuwanych im papierów, ale uznając, że to tylko wybieg Sedlmayera, mający ich zmusić do jeszcze większego wysiłku, postanowili przegonić przedstawicieli rządowych. Nie obyło się wtedy zapewne bez utarczek słownych i rękoczynów, skoro zaalarmowane wojsko zdecydowało się aresztować winnych (według dworu) przedstawicieli kmieci i przewieźć ich w kajdanach do więzienia w Olkuszu. Pojmano: Józefa Wrzecionko

z Przybysławic¹¹, Józefa Kurowskiego z Przybysławic¹², Tomasza Krztonia z Maszyc¹³, Wojciecha Gabaja z Szyc¹⁴, niezidentyfikowanego Mazgałę z Górnej Wsi¹⁵, Sylwestra Litewkę z Brzozówki¹⁶ oraz Franciszka Łudzika

¹¹ Józef Wrzecionko (ok. 1815–1892), syn Bartłomieja Wrzecionki i Marianny Gołdy, od 1839 r. żonaty z Marianną Gołą, mieszkaniec Przybysławic. Dane na postawie: Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi. Akt małżeństwa nr 3/1839. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1839&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025) i akt zgonu nr 28/1892. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1892&kt=3&plik=036-045.jpg> (dostęp 10.05.2025).

¹² Józef Kurowski (1824–1872), syn Józefa Kurowskiego i Marianny Dymacz, od 1845 r. żonaty z Katarzyną Litewką, mieszkaniec Przybysławic, tamże. Akt chrztu nr 1/1824. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1824&kt=1&plik=001-005.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 13/1845. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1845&kt=2&plik=010-013.jpg> (dostęp 10.05.2025) i akt zgonu nr 7/1872. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1872&kt=3&plik=006-015.jpg> (dostęp 10.05.2025).

¹³ Tomasz Krztoń (1827–1910), syn Wojciecha Krztonia i Franciszki Krzywdy, od 1845 r. żonaty z Julianną Dymacz, mieszkaniec Maszyc, pochodził z Januszowic, tamże. Akt chrztu nr 38/1827. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1827&kt=3&plik=033-044.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 15/1845. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1845&kt=2&plik=014-016.jpg> (dostęp 10.05.2025); Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Smardzowice. Akt zgonu nr 26/1910. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1910&kt=3&plik=022-027.jpg> (dostęp 10.05.2025).

¹⁴ Gabaj, prawdopodobnie może chodzić o Wojciecha Gabaja (ok. 1817–1872), syna Mikołaja Gabaja i Salomei Szczepanek, od 1839 r. żonaty z Anną Płonką, mieszkaniec Szyc (choć brak tutaj pewności), Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Białym Kościele. Akt małżeństwa nr 6/1839. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1839&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025) i akt zgonu nr 35/1872. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1872&kt=3&plik=035-038.jpg> (dostęp 10.05.2025).

¹⁵ Mazgała, nie wiadomo o którego Mazgałę chodzi w tym wypadku, może chodzić o Wojciecha (ok. 1803–?) syna Jacka i Marianny Grzesik, jego brata Jana Mazgałę (ok. 1819–?) i drugiego brata Jakuba Mazgałę (ok. 1823–1874). Wszyscy oni zamieszkiwali w Górnej Wsi, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi. Akt małżeństwa nr 2/1829. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1829&kt=2&plik=001-003.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 7/1838. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1838&kt=2&plik=007-010.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 4/1842. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1842&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025) i akt zgonu nr 33/1874. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1874&kt=3&plik=026-035.jpg> (dostęp 10.05.2025).

¹⁶ Sylwester Litewka (1803–1873) syn Jana Litewki i Marianny Janiczek, od 1827 r. żonaty z Małgorzatą Kwintą, pochodził z parafii Białą Kościół, mieszkaniec Brzozówki, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Białym

z Grębynic¹⁷. Oczywiście z perspektywy czasu trudno jest jednoznacznie orzec, mając słowo przeciwko słowu, czy obawy korzkiewskich kmieci były zasadne. Niemniej fakt, że sołtysa Maszyc Bartłomieja Kwintę¹⁸, który jako jedyny podpisał pismo, gromada po tych wypadkach demonstracyjnie odwołała, świadczy o tym, że emocje były naprawdę duże.

POWSTANIE STYCZNIOWE W OKRĘGU MIECHOWSKIM I OLKUSKIM

22 stycznia 1863 roku wybuchło powstanie styczniowe. Już w nocy z 25 na 26 stycznia w okolicy Ojcowa przybył wraz z kilkusetosobowym oddziałem Apolinary Kurowski. Założono obóz, do którego zaczęli zgłaszać się ochotnicy – głównie Polacy z Galicji, ale także kilku Węgrów, Niemców, Rosjan – byłych żołnierzy carskich, a także Francuzów na czele z Franciszkiem Rochebrune, dowódcą najlepiej wyszkolonego oddziału

Kościele. Skorowidz urodzeń, nienumerowany za rok 1803. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1797&kt=1&plik=SkU-3.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 2/1827. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1827&kt=2&plik=002-003.jpg> (dostęp 10.05.2025). Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi. Akt zgonu nr 63/1873. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1873&kt=3&plik=056-065.jpg> (dostęp 10.05.2025).

¹⁷ Nie ma pewności o którego Franciszka Łudzika chodzi, gdyż tym czasie było ich dwóch, obaj mieszkali w Grębynicach; starszy: Franciszek Łudzik (1816–1882), syn Antoniego Łudzika i Reginy Kurowskiej, od 1834 r. żonaty z Marianną Cieślík, mieszkaniec Grębynic, oraz młodszy: Franciszek Łudzik (1843–1873) syn Adama Łudzika i Katarzyny Kwinty, od 1862 r. żonaty z Marianną z Kulków, tamże. Akt chrztu nr 13/1816. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1816&kt=1&plik=006-013.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 11/1834. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1834&kt=2&plik=011-012.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1882&kt=3&plik=001-005.jpg> (dostęp 10.05.2025), oraz akt chrztu nr 43/1843. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1843&kt=3&plik=040-045.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 23/1862. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1862&kt=2&plik=023-025.jpg> (dostęp 10.05.2025) i akt zgonu 46/1873. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1873&kt=3&plik=046-055.jpg> (dostęp 10.05.2025).

¹⁸ Bartłomiej Kwinta (1821–1873), syn Piotra Kwinty i Brygidy Machnik, od 1840 r. żonaty z Franciszką Maj, pochodził z Grębynic, mieszkaniec Maszyc, gdzie przez pewien czas był sołtysiem, tamże. Akt chrztu nr 24/1821. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1821&kt=1&plik=018-024.jpg> (dostęp 10.02.2025), akt małżeństwa nr 15/1840. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1840&kt=2&plik=015-018.jpg> (dostęp 10.02.2025). Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Smardzowice. Akt zgonu nr 15/1873. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1873&kt=3&plik=011-015.jpg> (dostęp 10.05.2025).

– Żuawów Śmierci. Bardzo też szybko, zwłaszcza po udanym rajdzie do Sosnowca, w dniach 5–7 lutego 1863 roku w okolicach Ojcowa zameldowało się ponad 2000 powstańców. Niestety w większości byli to, oprócz wspomnianych Żuawów, ludzie słabo wyszkoleni i przede wszystkim słabo uzbrojeni. Rosnący oddział Kurowskiego nie uszedł uwadze władz rosyjskich, które postanowiły rozbić lub wyprzeć go na terytorium zaboru austriackiego i pruskiego. Gdy do Kurowskiego dotarła informacja o rosyjskich planach okrażenia i zniszczenia obozu ojcowskiego, postanowił opuścić Dolinę Prądnika, a gdy dowiedział się, że z Miechowa wyszły rosyjskie wojska, podjął szybką, ale fatalną w skutkach decyzję o ataku na to miasteczko. Atak na Miechów zakończył się krwawą porażką, a oddział Kurowskiego został rozбитy. Kurowski, choć odważny, okazał się dowódcą o ograniczonych umiejętnościach wojskowych, czego przykładem była klęska miechowska, gdzie życie straciło około 200 powstańców, a on nigdy nie poniósł za to żadnej odpowiedzialności¹⁹.

Do pacyfikacji obozu ojcowskiego z Miechowa wyruszył oddział pod komendą księcia Tejmuraza Bagrationa, który miał przemieszczać się szosą warszawską do Michałowic, a stamtąd wzdłuż granicy z Galicją na zachód, aby odciąć powstańcom drogę z Ojcowa do Krakowa. Trasę przemarszu rosyjskiej kolumny znaczyły liczne gwałty. 17 lutego oddział Bagrationa dotarł do Korzkwi, gdzie zrabowano dwór i folwark. Za namową Rosjan do działań tych przyłączyli się miejscowi włościanie²⁰. O grabieżach i mordach głośno było w ówczesnej prasie. O zajściach pisał między innymi krakowski „Czas”:

Horda ta mongolska zwiąca się wojskiem przeszła z mieczem i ogniem przez Ojców opuszczony zupełnie przez powstańców, którzy poszli byli na Miechów uderzać [...]. Część rannych spod Miechowa, których czy to przez nieprzezorność dowódcy, czy to przypadkowo odwieziono do Ojcowa, wymordowali przez horde rosyjską w najokropniejszy sposób. [...] Prócz Ojcowa spaliły wojska rosyjskie kilka folwarków i wsi okolicznych, a rabunek do którego namawiało żołnierstwo także kilkudziesięciu włościan, którzy pod dowództwem kilku urlopników z wojska rosyjskiego bandę rabusiów sformowali rozciągnął się na całą okolicę²¹.

¹⁹ W. Tokarz, *Kraków w początkach powstania styczniowego i wyprawa na Miechów*, T. 2, Kraków 1914.

²⁰ W. Barczyński, *Klęska miechowska 17 lutego 1863 r.* [w:] *By hołd bohaterom nieść... Obchody 160. rocznicy powstania styczniowego w Dolinie Prądnika*, red. J. Partyka, Ojców 2023, s. 40 oraz K. Kartasiński, *Ojców w Powstaniu Styczniowym*, Ojców 2024, s. 13.

²¹ „Czas”, 1863 nr 41 (20 II), s. 3.

Wspomniano także o zajściach w Korzkwi:

Teraz powiedzieć musimy o pochodzie kolumny wojsk rosyjskich pod dowództwem Bagrationa, która wyszedłszy z Miechowa 16 t. m. nocowała jak wiemy w Michałowicach z 16 na 17 t. m. następnie 17 t. m. rano idąc wzdłuż granicy przez Owczary i Korzkiew weszła w dolinę Prądnika zmierzając ku Ojcowa i nie napotykając nigdzie oddziałów polskich, które jak wiadomo wyruszyły już uderzyć na Miechów, prócz chorych i bezbronnnych którzy cofnęli się na terytorium austriackie. Żołnierze tej kolumny rosyjskiej zrabowali zupełnie dwór i folwark w Korzkwi, uwięziwszy miejscowych spokojnych ludzi proboszcza i nauczyciela, których przy koniach pędzili do Skały, gdzie pułkownik Bagration główną swoją kwaterę dziś założył. Żołnierze rosyjscy rabując Korzkiew namawiali i zachęcali głośno także włościan do rabunku w całej okolicy mówiąc iż rząd pozwolił a nawet nakazał im rabować i zabijać²².

Jak mogły wyglądać tamte zajścia zaświadcza wspomnienie z epoki kapitana Wiśniewskiego, który na początku marca 1863 roku z oddziałem Langiewicza przybył do Smardzowic i naocznie mógł zobaczyć efekty chłopskich rabacji. O działalności „bandy” ze Smardzowic było szczególnie głośno w okolicy, a także w Krakowie:

Wieś Smarzowice przykre zostawiła wspomnienie w duszy mojej. Lud nasz upoetyzowany w sercu mojem, okazał się mi nago z swojemi wrzodami. Zapewne że trudno w jakiembądź społeczeństwie znaleźć samą cnotę; zapewne my sami winni jesteśmy, że lud nasz ciemny często nurza się w zbrodniach; zapewne, że w nagrodę tego obrzydłego obrazu w Smardzowicach widziałem tysiące chłopów którzy czynny brali udział w powstaniu, którzy przyjmowali nas serdecznie i z zapalem; jednakże trudno opisać ból jaki doznałem na widok zbrodniczej gromady. Po wyjściu Kurowskiego z Ojcowa, gromada Smarzowic rzuciła się na Ojców, zrabowała wszystkich mieszkańców, podobijała naszych rannych i trudniła się łowieniem pojedynczych dla oddawania ich Moskwie. Generałowie musieli ukarać zbrodnie, musieli zrobić przykład. Najpierw otoczyło wojsko naszą całą wieś. Zrobiono rewizję po chałupach. Odebrano wszystkie zrabowane rzeczy i odwiezione takowe na probostwo, poleciwszy księdzu, aby wynalazł właścicieli. Przed probostwem był ogromny dziedziniec – cały napełniliśmy meblami, obrazami, zwierciadłami, porcelaną, szkłem, cienką pościelą i różnemi sukniemi. Dziedziniec ten wyglądał gdyby targowica jarmarczna. O zgrozo! W skrzyniach chłopskich znaleźliśmy złote pierścienie z poobcinanymi palcami ludzkiemi. Dekret wypadł, aby dwóch hersztów poniosło karę śmierci, a cała gromada bez różnicy płci, baty. Szosa obsadzona wierzbnami ciągnęła się wzdłuż wsi. Tam sprowadzono całą gromadę. Na wierzbie powieszono hersztą;

²² Tamże, nr 40 (19 II), s. 3.

drugi młodszy został pod wierzbą ułaskawiony. Kosynierzy zrobili, a uzbrojeni w nahajki naszej konnicy, wyliczyli po sto bizunów płci brzydkiej, po pięćdziesiąt płci pięknej [...]”²³.

Warto oczywiście zaznaczyć, że nie wszyscy okoliczni mieszkańcy byli źle nastawieni do zrywu powstańczego, o czym świadczy postawa dzierżawcy Hamerni (obecnie część wsi Prądnik Korzkiewski), Andrzeja Schvejgera, który w latach 1863–1864 produkował broń dla powstańców, za co zakład w 1864 roku został zamknięty, a właściciela spotkały represje²⁴.

Akta procesu Józefa Sedlmayera. Źródło: Archiwum Państwowe w Kielcach, sygn. 21/5/0/-/2.

AKTA PROCESU JÓZEFA SEDLMAYERA

Dużo więcej o wydarzeniach w Korzkwi w dniach 18–20 lutego dowiadujemy się z: „Akt procesu Józefa Sedlmayera właściciela Korzkwi w pow. olkuskim z rządem rosyjskim o odszkodowanie za zniszczony w 1863 roku dobytek przez chłopów”²⁵. Dziedzic dóbr korzkiewskich w rzeczonym dokumencie określa się jako: „cesarsko-królewski poddany austriacki, właściciel dóbr Korzkwi w okręgu olkuskim, gubernii radomskiej” i dalej pisze, że

[...] od 1838 r. ciągle zamieszkuje za paszportem CK austriackim w dobrach moich stosując się zawsze jak najściślej do istniejących przepisów Wysokich Władz, trudniąc się li tylko swoim gospodarstwem. Jako kaleka od 20 lat

²³ W. Wiśniewski, *Wspomnienia kapitana wojsk polskich z roku 1863*, Lipsk 1866, s. 37–38.

²⁴ A. Falniowska-Gradowska, *Ojców w dziejach i legendzie*, Ojców 1995, s. 170.

²⁵ APKiel. Naczelnik Powiatu Olkuskiego, sygn. 21/5/0/-/2, Akta procesu Józefa Sedlmayera, właściciela Korzkwi w pow. olkuskim z rządem rosyjskim o odszkodowanie za zniszczony w 1863 r. dobytek przez chłopów 1865–1867, k. 18–19.

cierpiący na złamaną nogę zmuszony byłem w połowie stycznia 1863 przed wybuchem powstania opuścić moje dobra i udać się do Krakowa dla szukania pomocy i rady lekarzy, gdzie obłożnie leżałem półtora roku, zatem żadnego udziału w powstaniu brać nie mogłem. Mimo tego padłem ofiarą najczarniejszej zbrodni, zostałem bowiem po przejściu wojsk cesarskich rosyjskich pod dowództwem ks. Bagrationa przez dobra Korzkiew przez włościan tych dóbr oraz sąsiednich dóbr Szczodrkowice w dniach 18, 19, 20 lutego 1863 zrabowany i zniszczony²⁶.

Mieszkańcy zamieszkujący dobra korzkiewskie mieli swoich najważniejszych przedstawicieli: Franciszka Żuchowicza²⁷, wójta gminy Stanisława Kwietnia z Januszowic²⁸, sołtysów Pawła Szumnego z Białego Kościoła²⁹, Wojciecha Mitki z Januszowic³⁰, Antoniego Kwinty

²⁶ Tamże.

²⁷ Franciszek Zuchowicz (1840–?), syn Jana i Elżbiety z Konwalijków, pochodził z Prądnika parafii smardzewickiej. Od 1861 r. żonaty z Józefą Knapik. Nie udało się odnaleźć jego aktu zgonu w parafii Białego Kościoła, gdzie mieszkał, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Smardzowicach, akt chrztu nr 36/1840. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1840&kt=1&plik=034-039.jpg> (dostęp 10.05.2025), oraz Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Białym Kościele, akt małżeństwa nr 11/1861. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1861&kt=2&plik=009-012.jpg> (dostęp 10.05.2025).

²⁸ Stanisław Kwiecień (1819–1877), syn Bartłomieja i Katarzyny z Kwintów, pochodził i mieszkał w Januszowicach. W 1839 r. poślubił Mariannę z Turków, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi, akt małżeństwa nr 13/1839. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1839&kt=2&plik=011-014.jpg> (dostęp 10.05.2025) i akt zgonu nr 11/1877. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1877&kt=3&plik=006-015.jpg> (dostęp 10.05.2025).

²⁹ Paweł Szumny (1835–1882), syn Błażeja i Zofii z Żurków, od 1855 r. żonaty z Anną Witkowską, pochodzący z Białego Kościoła, później zamieszkiwał Bębło, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Białym Kościele, akt chrztu nr 39/1835. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1835&kt=1&plik=039-042.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 5/1855. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1855&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 97/1882. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1882&kt=3&plik=094-098.jpg> (dostęp 10.05.2025).

³⁰ Wojciech Mitka (ok. 1824–1885) syn Wincentego i Marianny z Kasprzyków Mitków, od 1846 r. żonaty z Katarzyną Kolarską córką Jana Kantego. Pochodził z Krakowa i mieszkał w Januszowicach, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi, akt małżeństwa nr 4/1846. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1846&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 71/1885. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1885&kt=3&plik=066-075.jpg> (dostęp 10.05.2025).

z Korzkwi³¹, Jana Kwinty z Grębynic³², Andrzeja Depty z Maszyc³³, Franciszka Gołdy z Przybysławic³⁴ oraz pomocnika wójta Józefa Dymacza³⁵, odpowiedzieli na te zarzuty, iż

³¹ Antoni Kwinta (1837–1867) syn Tomasza i Marianny z Kulków, od 1859 r. mąż Marianny z Kopijków, a po jej śmierci w 1862 r. żonaty z Jadwigą z Machników, mieszkaniec Korzkwi, tamże, akt chrztu nr 44/1837. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1837&kt=1&plik=041-048.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 6/1859. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1859&kt=2&plik=005-008.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 19/1862. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1862&kt=2&plik=019-022.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 35/1867. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1867&kt=3&plik=026-035.jpg> (dostęp z 10.05.2025).

³² Jan Kwinta (1823–1878), syn Macieja i Elżbiety z Dymaczy, żonaty od 1845 r. z Agatą Pąchalską. Pochodził z Januszowic, mieszkaniec Grębynic, tamże, akt małżeństwa nr 3/1845. Dostęp z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1845&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 27/1878. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1878&kt=3&plik=026-035.jpg> (dostęp 10.05.2025).

³³ Andrzej Depta (ok. 1820–1899) syn Kacpra i Zofii z Kulków, od 1839 r. żonaty z Marianną Wrzecionką, mieszkaniec Maszyc, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Smardzowice, akt małżeństwa nr 11/1839. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1839&kt=2&plik=011-014.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 61/1899. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1899&kt=3&plik=060-063.jpg> (dostęp 10.05.2025).

³⁴ Józef Franciszek Gołda (1823–1908), syn Franciszka i Magdaleny z Grzybów, Jego pierwszą żoną była Salomea Bianias, drugą od 1857 r. Katarzyna Witek, pochodził z Prądnika, mieszkaniec Przybysławic, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi, akt małżeństwa nr 6/1846. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1846&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 12/1857. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1857&kt=2&plik=012-015.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 5/1908. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1908&kt=3&plik=004-009.jpg> (dostęp 10.05.2025).

³⁵ Józef Dymacz (1822–1866) syn Józefa i Marianny z Nawrotów, urodził się w Korzkwi, mieszkaniec Januszowic, w 1841 r. poślubił Lucję z Kwietniów, tamże, akt chrztu, nr 2/1822. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1822&kt=3&plik=001-003.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 2/1841. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1841&kt=2&plik=001-002.jpg> (dostęp 10.05.2025). Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Białym Kościele. akt zgonu nr 33/1866. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1866&kt=3&plik=028-033.jpg> (dostęp 10.05.2025).

dziedzic nasz W. Sedlmayer, będąc wtedy w Krakowie przysłał swego forszpana³⁶ gdy posłyszał, że wojsko cesarsko-rosyjskie nadchodzi, iżby tenże przybrał w pomoc służbę dworską i łącznie z nimi pochował i powynosił z dworu Korzkiew różne aparata dworskie, jak też i uczyniono, a my dziś nieszczęśni musimy z tego powodu ciężar egzekucji (i) niewinnie ponosimy jakoby my dwór rabowali, gdyż obecnie jest aresztowanym przez wójta tutejszej gminy tenże sam forszpan Kazimierz Kolarski z Januszowic³⁷, którego sam dziedzic na ratunek do dworu swego z Krakowa przysłał. Na ten cel ratunku była delegowana komisja włościan, z której dziedzic następujących gospodarzy niewinnie nakazał pod sąd a następnie niewinnie zasadził do więzienia, a mianowicie: Wojciecha Machnika z Prądnika³⁸, Wojciecha Indykę z Prądnika³⁹,

³⁶ Stangret (z niem. Stangenreiter) – zwany również forszpanem – dawniej powożący końmi w bryczce lub karecie, będący w służbie u właściciela pojazdu, którym był np. dziedzic. Pozyskano z <https://pl.wikipedia.org/wiki/Stangret> (dostęp 10.05.2025).

³⁷ Kazimierz Kolarski (1839–1919), syn Ludwika i Marianny z Grudników, gospodarz z Januszowic, był wnukiem Jana Kantego Kolarskiego (1780–1848), karczmarza z Januszowic, mającego dość silne związki z dworem Korzkwi, na którym przez wiele lat był lokajem, a jego żona Jadwiga z Kwintów (1790–1869) – służąca. Kazimierz Kolarski był od 1859 r. żonaty z Teresą z Windysów, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi. Akt chrztu nr 3/1839. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1839&kt=3&plik=001-003.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 13/1859. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1859&kt=2&plik=013-016.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 8/1919. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1919&kt=3&plik=005-012.jpg> (dostęp 10.05.2025).

³⁸ Wojciech Machnik (1830–1891), syn Jakuba i Katarzyny z Kukułków, od 1852 r. żonaty z Katarzyną Herod, gospodarz z Prądnika, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Białym Kościele, akt chrztu nr 21/1830. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1830&kt=1&plik=019-022.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 3/1852. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1852&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 57/1891. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1891&kt=3&plik=055-058.jpg> (dostęp 10.05.2025).

³⁹ Wojciech Indyka (1833–1898), syn Franciszka i Zofii z Cieślików, gospodarz z Prądnika, od 1860 r. żonaty Franciszką z Machników. Po śmierci Franciszki Wojciech był jeszcze dwukrotnie żonaty: od 1871 r. z Jadwigą Paczyńską (zm. 1878 r.), a od 1878 r. z Małgorzatą Derwisz (zm. 1893 r.), tamże, akt chrztu nr 27/1833. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1833&kt=1&plik=022-027.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 2/1860. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1860&kt=2&plik=001-002.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 9/1871. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1871&kt=2&plik=008-009.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 3/1878. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1878&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 92/1898. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1898&kt=3&plik=091-094.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Józefa Krztonia z Przybysławic⁴⁰, Franciszka Krzaczyńskiego z Przybysławic⁴¹, Stanisława Łudzika z Przybysławic⁴² i innych gospodarzy dzielnych, którzy niewinnie wycierpieli 16 miesięcy uwięzieni (zostali) i gdyby nie przybycie JW. Gubernatora Wojennego do Chęcin, żony nasze z dziećmi niewinne z głodu, a gospodarki zniszczeniu byłyby uległy. Straty w przypuszczeniu prócz nie wygód i zgryzot, każdy poniósł najmniej na rubli srebrnych 100⁴³.

⁴⁰ Józef Krztoń (1838–1879), syn Wojciecha i Franciszki z Krzywdów, urodzony w Januszowicach, gospodarz z Przybysławic, od 1857 r. żonaty z wdową Katarzyną Pasik z domu Bińczycą (zmarła w 1868 r.). W 1868 r. ożenił się z wdową Katarzyną Sarną z domu Calik, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi, akt chrztu nr 19/1838. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1838&kt=3&plik=016-026.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 17/1857. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1857&kt=2&plik=016-019.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 64/1879. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1879&kt=3&plik=056-065.jpg> (dostęp 10.05.2025).

⁴¹ Franciszek Krzaczyński (1835–1900), syn Szymona i Ewy z Herodów, pochodził ze Smardzowic. W 1855 r. poślubił wdowę Reginę Kurowską z domu Cieślik z Przybysławic. Regina zmarła w 1868 r. i jeszcze w tym samym roku Franciszek poślubił Reginę z Kwintów, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Smardzowice, akt chrztu nr 50/1835. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1835&kt=1&plik=046-051.jpg> (dostęp 10.05.2025), Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Korzkiew, akt małżeństwa nr 1/1855. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1855&kt=2&plik=001-002.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 7/1868. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1868&kt=2&plik=007-010.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 22/1900. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1900&kt=3&plik=017-022.jpg> (dostęp 10.05.2025).

⁴² Stanisław Łudzik (1828–1870) lub Stanisław Łudzik (1834–1909). Nie wiadomo dokładnie, którego Stanisława Łudzika to dotyczy. Ten pierwszy, starszy, ur. 1828 r., pochodził z Przybysławic i był synem Sylwestra Łudzika oraz Barbary Gajowczyk. Stanisław Łudzik poślubił w 1852 r. Wiktorię z Grzybów. Młodszy Stanisław, ur. 1834 r., był synem Józefa Łudzika i Reginy Krokosz, pochodził z Brzozówki, od 1853 r. mąż Małgorzaty Turek, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi, akt chrztu nr 11/1828. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1828&kt=3&plik=005-012.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 3/1852. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1852&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 15/1870. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1870&kt=3&plik=006-015.jpg> (dostęp 10.05.2025), oraz akt chrztu nr 19/1834. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1834&kt=3&plik=016-021.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 10/1853. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1853&kt=2&plik=007-010.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 19/1909. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1909&kt=3&plik=019-022.jpg> (dostęp 10.05.2025).

⁴³ APKiel., Naczelnik Powiatu Olkuskiego..., k. 1, 22–23.

Dodatkowo włościanie przy okazji wytknęli dziedzicowi inne nieprawidłowości, że jakoby zagarnął 350 rubli zebranych przez kmieci na kościelne organy, oraz że: „podatkiem gruntowym, darmochami, służebnościami i innymi zniesionymi już przez Najwyższy Ukaz nas gnębi i uciemęża”⁴⁴.

Niejako w odpowiedzi na te zarzuty wsi Józef Sedlmayer zdecydował się opowiedzieć, jak według niego wyglądały wypadki tamtych dni:

W kilka dni po moim wyjeździe do Krakowa, przybyła za mną moja żona pozostawiwszy wszystko na miejscu, bo jeszcze wówczas nie było powodu do obawy. Nie na długo jednakże bo dnia 18 lutego 1863 r. przed wieczorem gospodyni W. Litwińska i panna służąca Ludwika Lewandowska przybiegły do nas do Krakowa przerażone i zdruzgotane wypadkami i doniosły, że z wsi z życiem uciekły po przejściu wojsk cesarsko rosyjskich pod dowództwem ks. Bagrationa przez dobra Korzkiew włościanie miejscowi i ze sąsiedniej wsi Szczodrkowice nie wiadomo z jakiego powodu rzucili się na dwór mój, stajnie, magazyny i składy, wszystko w ciągu dni tj. 18, 19, 20 lutego rabują i niszczą. W skutek takiego doniesienia wysłałem mojego forszpana Kazimierza Kolarskiego do Korzkwi, celem powzięcia pewniejszej wiadomości co się dzieje i uratowania moich dóbr o ile można. Forszpan zupełnie zawiódł moje zaufanie gdyż przybywszy do Korzkwi przyłączył się do większej zgrai rabusiów i wspólnie z nimi do dnia 20 lutego dokonywał zbrodniczego dzieła, za który za przeszło dwa lata przez wójta gminy, jak twierdzi skarga, aresztowany słusznie, uległ temu losowi i w ręce sprawiedliwości oddany był winien. Po dopełnionym jak wyżej w dniach 18, 19 i 20 lutego 1863 rabunku i po zebraniu przeze mnie pewnej wiadomości wniosłem sam do policji okręgu olkuskiego skargę przeciwko włościanom rabunku się dopuszczającym. W skutek czego zjechała się komisja śledcza złożona z:

1. Sztabkapitana⁴⁵ Łużyńskiego adiutanta generała księcia Schachoffskiego konstatującego w mieście Olkuszu
2. Piechańkiewicza podsędką sądu pokoju olkuskiego
3. Majchrowskiego⁴⁶ podpisarza tegoż sądu

która w ciągu dwóch tygodniowego w Korzkwi próby tej zbadawszy dokładnie zbrodnię spełnioną przez włościan rabunku, jakie na straty zaprzysiężone

⁴⁴ Tamże.

⁴⁵ Sztabkapitan (ros. штабс-капитан, sztabś-kapitán) – stopień oficerski pośredni między rangą porucznika i kapitana. Odpowiednikiem w kawalerii był sztabśrotmistrz (sztabśrotmistr). Pozyskano z <https://sjp.pwn.pl/slowniki/sztabskapitan.html> (dostęp 10.05.2025).

⁴⁶ Ludwik Majchrowski (ok. 1825–?), podpisarz sądu okręgowego najpierw w Olkuszu, następnie w Słomnikach i Miechowie, żonaty z Amelią Dunin, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickie w Miechowie, por. akt chrztu nr 137/1867. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&i-d=1306&sy=1867&kt=1&plik=136-141.jpg> (dostęp 10.05.2025).

przez nami w Krakowie przed delegowanymi [nieczytelne] C. K. sędzią kryminalnym w [nieczytelnie] 7715 przyaresztowała głównych przywódców: Wojciecha Machnika, Wojciecha Indykę, Józefa Krztonia, Franciszka Krzaczyńskiego, Stanisława Łudzika i 11 innych, których nie pamiętam i tych do sądu poprawczego w Chęcinach słała, skąd po rocznym tam zatrzymaniu na rozkaz JW. Jenerała Ballegarda Naczelnika Wojennego Gub. Radomskiej nie wiadomo na czym oparty uwolnieni zostali, chociaż postępowanie sądowe dalekim było do ukończenia sprawy – dotąd nie zawyrokowanej. I chociaż moje straty tak znaczne, w najmniejszej nawet części wynagrodzone nie zostały⁴⁷.

Dwór korzkiewski, 1920. Źródło Muzeum Etnograficzne w Krakowie, za https://fotopolska.eu/Korzkiew/b436074,Dwor_Eleonory_Wodzickiej.html.

Dla udowodnienia prawdziwości swoich słów, Józef Sedlmayer powołał się na świadectwo właścicieli sąsiednich dóbr: Henryka Chrzanowskiego ze Szczodrkowic⁴⁸, Władysława Slaskiego z Rzeplina⁴⁹, Józefa Derycha

⁴⁷ APKiel., Naczelnik Powiatu Olkuskiego..., k. 8–13.

⁴⁸ Henryk Ignacy Ludwik Chrzanowski (1836–1915), syn Józefa Chrzanowskiego i Anieli Brzeskiej, właściciel klucza szczodrkowickiego, od 1861, żonaty z Marianną Kucińską. Wielcy... ID: 3.232.336). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=P-N&n=3.232.336> (dostęp 10.05.2025).

⁴⁹ Władysław Karol Slaski (1832–1870), syn Adama Slaskiego i Józefy Dobieckiej, właściciel dóbr rzeplińskich, od 1861 r. żonaty z Bronisławą Młocką, Wielcy... (ID: sw.10349). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=sw.10349> (dostęp 10.05.2025).

z Cianowic⁵⁰, Karoliny Stanowskiej z Owczar⁵¹, Antoniny Wosińskiej z Owczar⁵² oraz proboszcza parafii korzkiewskiej księdza Pawła Nowackiego⁵³. Dodatkowo wsparł się autorytetem „uczciwych” włościan: Jakuba Turka⁵⁴, Tomasza Krzywdy⁵⁵ i Sebastiana Dulińskiego⁵⁶ wszystkich miesz-

⁵⁰ Józef Marian Derych (1823–1875), syn Józefa Derycha i Marianny Krumpholtz z Krakowa, właściciel klucza cianowickiego, od 1848 r. żonaty z Marianną Józefą Balińską. Wielcy... (ID: sw.907759). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=sw.907759> (dostęp 10.05.2025).

⁵¹ Karolina Stanowska (1813–?), z domu Wessel, córka Karola Wessela i Matyldy Gostkowskiej, od 1835 r. żona Józefa Stanowskiego (zm. 1854), właściciele Owczar, Wielcy... (ID: Lu.5060). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=Lu.5060> (dostęp 10.05.2023).

⁵² Antonina Wiktora Wosińska (1812–1887), córka Józefa Wosińskiego i Józefy Hupek, właścicielka Owczar, od 1845 r. żona z Wincentego Gurbkiego, Wielcy... (ID: sw.616891). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=sw.616891> (dostęp 10.05.2025).

⁵³ Ksiądz Paweł Nowacki (1834–1899), syn Walentego Nawackiego i Doroty Wilamowskiej ze Słomnik, proboszcz korzkiewski w latach 1863–1899. Pomimo oficjalnego nakazu prowadzenia od 1868 r. ksiąg metrykalnych w języku rosyjskim, skorowidze do tychże prowadził do śmierci w języku polskim, Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi, akt zgonu nr 5/1899. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1899&kt=3&plik=001-005.jpg> (dostęp 10.05.2025).

⁵⁴ Jakub Turek (1802–1884), syn Michała Turka i Katarzyny Kasprzyk, mieszkaniec Korzkwi, stolarz, od 1827 r. żonaty z Marianną Grudnik, tamże, Skorowidze urodzonych za rok 1802, akty nienumerowane. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&se=&sy=1764&kt=3&plik=SkZ-5.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 5/1827. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1827&kt=2&plik=005-006.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 7/1884. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1884&kt=3&plik=006-015.jpg> (dostęp 10.05.2025).

⁵⁵ Tomasz Krzywda (1814–1901), syn Hieronima Krzywdy i Katarzyny ze Strugałów, pochodził z Grębownic, mieszkaniec Korzkwi, gdzie był sołtysem, od 1835 r. żonaty z Reginą Tomczyk, a po jej śmierci od 1847 r. z Salomeą Świechowską, tamże, akt małżeństwa nr 2/1835. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1835&kt=2&plik=001-002.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 14/1847. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1847&kt=2&plik=011-014.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 8/1901. Pozyskano z <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1901&kt=3&plik=005-012.jpg> (dostęp 10.05.2025).

⁵⁶ Sebastian Duliński (1809–1868), syn Antoniego Dulińskiego i Marianny z Machników, mieszkaniec Korzkwi, karbowy, żonaty od 1828 r. z Marianną Sadzik, a od 1833 z Zuzanną Szostek, tamże, Skorowidze urodzonych za rok 1809, akty nienumerowane. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1764&kt=3&plik=SkZ-7.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 21/1828. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1828&kt=2&plik=016-021.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt małżeństwa nr 11/1833. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1833&kt=2&plik=010-015.jpg> (dostęp 10.05.2025), akt zgonu nr 17/1868. Pozyskano z <https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1868&kt=3&plik=016-025.jpg> (dostęp 10.05.2025).

kańców Korzkwi. Józef Sedlmayer wyliczył straty, których doznał w wyniku wydarzeń korzkiewskich, na 7715 rubli srebrnych⁵⁷. Wypadki korzkiewskie z lutego 1863 roku i ogłoszenie ukazu carskiego o uwłaszczeniu chłopów w Królestwie Polskim przyczyniły się do późniejszego bankructwa Józefa Sedlmayera i konieczności sprzedaży dóbr korzkiewskich. Naczelnik Powiatu Olkuskiego na mocy decyzji z dnia 26 czerwca 1867 roku oznajmił, iż należy skargę właściciela dóbr korzkiewskich pozostawić bez dalszego rozpoznania, a oskarżonych włościan od wszelkich zarzutów uwolnić⁵⁸.

ZAKOŃCZENIE

Wydarzenia w Korzkwi z lutego 1863 roku ukazują skomplikowany obraz stosunków społecznych u schyłku epoki pańszczyźnianej. Przypadek Sedlmayera odsłania zarówno dramat jednostki uwikłanej w konflikt o podłoże społecznym i narodowym, jak i głęboką ambiwalencję postaw chłopstwa wobec idei niepodległości. Analiza akt procesu ukazuje niejednoznaczność źródeł, w których ścierają się wzajemnie sprzeczne narracje dworu i wsi. Praca ta – jako próba przywrócenia pamięci o marginalizowanych aspektach powstania styczniowego – wpisuje się w szerszy nurt badań mikrohistorii i historii lokalnej. Artykuł ten może też stać się punktem wyjścia do zainteresowania się badaniami genealogicznymi parafii podkrakowskich, z uwagi chociażby na to, że zachowały się i są dostępne w Internecie kompletne roczniki akt metrykalnych z lat 1810–1914 z parafii Korzkiew, Biały Kościół i Smardzowice.

BIBLIOGRAFIA

ARCHIWALIA

Archiwum Państwowe w Kielcach [APKiel.]

Naczelnik Powiatu Olkuskiego, sygn. 21/5/0/-/2, Akta procesu Józefa Sedlmayera, właściciela Korzkwi w pow. olkuskim z rządem rosyjskim o odszkodowanie za zniszczony w 1863 r. dobytek przez chłopów 1865–1867.

Rząd Gubernialny Radomski, sygn. 21/1/0/-/3774, Akta dotyczące się powinności włościan Dobra Korzkiew z przyległościami Biały Kościół, Prątnik, Przybysławice, Brzozówka, Grembienice, Januszowice, Maszyce (gmina Korzkiew, okręgu olkuskiego, powiat olkuski).

⁵⁷ APKiel., Naczelnik Powiatu Olkuskiego..., k. 14–17.

⁵⁸ Tamże, k. 41–42.

CZASOPISMA

„Czas” 1863, nr 41 (20 II), s. 3.

„Czas” 1863, nr 40 (19 II), s. 3.

OPRACOWANIA

Włodzimierz Barczyński, *Kłęsa miechowska 17 lutego 1863 r.* [w:] *By hołd bohaterom nieść... Obchody 160. rocznicy powstania styczniowego w Dolinie Prądnika*, red. Józef Partyka, Ojców, Oddział PTTK w Ojcowie, 2023, s. 37–54.

Alicja Falniowska-Gradowska, *Ojców w dziejach i legendzie*, Ojców, Ojcowski Park Narodowy, 1995.

Kamil Kartasiński, *Ojców w Powstaniu Styczniowym*, Ojców, Stowarzyszenie Przyjaciół Ojcowa, 2024.

Wacław Tokarz, *Kraków w początkach powstania styczniowego i wyprawa na Miechów*, T. 2, Kraków, nakładem Tow. Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, 1914.

Wiktor Wiśniewski, *Wspomnienia kapitana wojsk polskich z roku 1863*, Lipsk, E.Ł. Kasprowicz, 1866.

NETOGRAFIA

Wielka genealogia Minakowskiej – strona wymaga abonamentu [Wielcy...]

Henryk Ignacy Ludwik Chrzanowski z Chrzanowa Wielkiego i Małego h. Korab (ID: 3.232.336). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=P-N&n=3.232.336> (dostęp 10.05.2025).

Józef Marian Derych (ID: sw.907759). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=N-G&t=PN&n=sw.907759> (dostęp 10.05.2025).

Józef Sedlmayer (ID: sw.97706). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=P-N&n=sw.97706> (dostęp 10.05.2025).

Władysław Karol Ślaski ze Ślasów h. Ślasa (ID: sw.10349). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=sw.10349> (dostęp 10.05.2025).

Karolina Wessel h. Rogala (ID: Lu.5060). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=N-G&t=PN&n=Lu.5060> (dostęp 10.05.2023).

Antonina Wiktorina Wosińska h. Brodzic (ID: sw.616891). Pozyskano z <https://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=sw.616891> (dostęp 10.05.2025).

Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Smardzowice

Andrzej Depta. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1839&kt=2&pplik=011-014.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1899&kt=3&pplik=060-063.jpg> (dostęp 10.05.2025),

Franciszek Krzaczyński. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1835&k-t=1&pplik=046-051.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Tomasz Krztoń. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1910&k-t=3&pplik=022-027.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Bartłomiej Kwinta. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1873&k-t=3&pplik=011-015.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Franciszek Zuchowicz. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2842&sy=1840&k-t=1&pplik=034-039.jpg> (dostęp 10.05.2025).

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1861&k-t=2&pplik=009-012.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Korzkwi

Sebastian Duliński. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1764&k-t=3&pplik=SkZ-7.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1828&k-t=2&pplik=016-021.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1833&k-t=2&pplik=010-015.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1868&k-t=3&pplik=016-025.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Józef Dymacz. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1822&k-t=3&pplik=001-003.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1841&k-t=2&pplik=001-002.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Józef Franciszek Gołda. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1846&k-t=2&pplik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025)

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1857&k-t=2&pplik=012-015.jpg> (dostęp 10.05.2025)

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1908&k-t=3&pplik=004-009.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Kazimierz Kolarski. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1839&k-t=3&pplik=001-003.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1859&k-t=2&pplik=013-016.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1919&k-t=3&plik=005-012.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Franciszek Krzaczyński. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1855&k-t=2&plik=001-002.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1868&k-t=2&plik=007-010.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1900&k-t=3&plik=017-022.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Józef Krztoń. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1838&k-t=3&plik=016-026.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1857&k-t=2&plik=016-019.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1879&k-t=3&plik=056-065.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Tomasz Krztoń. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1827&k-t=3&plik=033-044.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1845&k-t=2&plik=014-016.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Tomasz Krzywda. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1835&k-t=2&plik=001-002.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1847&k-t=2&plik=011-014.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1901&k-t=3&plik=005-012.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Józef Kurowski. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1824&k-t=1&plik=001-005.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1845&k-t=2&plik=010-013.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1872&k-t=3&plik=006-015.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Stanisław Kwiecień. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1839&k-t=2&plik=011-014.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1877&k-t=3&plik=006-015.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Antoni Kwinta. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1837&k-t=1&pplik=041-048.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1859&k-t=2&pplik=005-008.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1862&k-t=2&pplik=019-022.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1867&k-t=3&pplik=026-035.jpg> (dostęp z 10.05.2025).

Bartłomiej Kwinta. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1821&k-t=1&pplik=018-024.jpg> (dostęp 10.02.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1840&k-t=2&pplik=015-018.jpg> (dostęp 10.02.2025).

Jan Kwinta. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1845&k-t=2&pplik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1878&k-t=3&pplik=026-035.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Sylwester Litewka. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1873&k-t=3&pplik=056-065.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Franciszek Łudzik. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1816c&k-t=1&pplik=006-013.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1834&k-t=2&pplik=011-012.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1882&k-t=3&pplik=001-005.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1843&k-t=3&pplik=040-045.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1862&k-t=2&pplik=023-025.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1873&k-t=3&pplik=046-055.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Stanisław Łudzik. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1828&k-t=3&pplik=005-012.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1852&k-t=2&pplik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1870&k-t=3&pplik=006-015.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1834&kt=3&plik=016-021.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1853&kt=2&plik=007-010.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1909&kt=3&plik=019-022.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Mazgała. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1829&kt=2&plik=001-003.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1838&kt=2&plik=007-010.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1842&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1874&kt=3&plik=026-035.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Wojciech Mitka. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1846&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1885&kt=3&plik=066-075.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Ksiądz Paweł Nowacki. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1899&kt=3&plik=001-005.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Jakub Turek. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&se=&sy=1764&kt=3&plik=SkZ-5.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1827&kt=2&plik=005-006.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1884&kt=3&plik=006-015.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Józef Wrzecionko. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1839&kt=2&plik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1561&sy=1892&kt=3&plik=036-045.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Białym Kościele.

Józef Dymacz. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1866&kt=3&plik=028-033.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Wojciech Gabaj. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1839&k-t=2&pplik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1872&k-t=3&pplik=035-038.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Wojciech Indyka. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1833&k-t=1&pplik=022-027.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1860&k-t=2&pplik=001-002.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1871&k-t=2&pplik=008-009.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1878&k-t=2&pplik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1898&k-t=3&pplik=091-094.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Sylwester Litewka. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1797&k-t=1&pplik=SkU-3.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1827&k-t=2&pplik=002-003.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Wojciech Machnik. Pozyskano z

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1830&k-t=1&pplik=019-022.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://skanoteka.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1852&k-t=2&pplik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1891&k-t=3&pplik=055-058.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Paweł Szumny. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1835&k-t=1&pplik=039-042.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1855&k-t=2&pplik=003-006.jpg> (dostęp 10.05.2025),

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=2430&sy=1882&k-t=3&pplik=094-098.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Skanoteka – Metryki. Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickie w Miechowie

Ludwik Majchrowski. Pozyskano z

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=1306&sy=1867&k-t=1&pplik=136-141.jpg> (dostęp 10.05.2025).

Stangret (z niem. Stangenreiter). Pozyskano z <https://pl.wikipedia.org/wiki/Stangret> (dostęp 10.05.2025).

Józef Sedlmayr. Pozyskano z <https://www.zck-krakow.pl/> (dostęp 10.05.2025).

Biały Kościół. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies/Bialy_Kosciol_malopolskie (dostęp 10.05.2025).

Brzozówka. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies/Brzozowka_zielonki_malopolskie (dostęp 10.05.2025).

Grębyńce. Pozyskano z <https://www.polskawliczbach.pl/wies/Grebynice> (dostęp 10.05.2025).

Januszowice. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies/Januszowice_zielonki_malopolskie (dostęp 10.05.2025).

Korzkiew. Pozyskano z <https://www.polskawliczbach.pl/wies/Korzkiew> (dostęp 10.05.2025).

Maszyce. Pozyskano z <https://www.polskawliczbach.pl/wies/Maszyce> (dostęp 10.05.2025).

Prądnik Korzkiewski. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies/Pradnik_Korzkiewski (dostęp 10.05.2025).

Przybysławice. Pozyskano z https://www.polskawliczbach.pl/wies/Przybyslawice_zielonki_malopolskie (dostęp 10.05.2025).